

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za državno ureditev

Številka:700-01/15-1/ EPA 516-VII
Ljubljana, 2. julij 2015

Komisija Državnega sveta za državno ureditev je na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F) in 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) sprejela naslednje

M n e n j e

K Letnemu poročilu o učinkovitosti in uspešnosti sodišč 2014

Komisija za državno ureditev (v nadaljevanju: komisija) je na 55. seji 17. junija 2015 obravnavala Letno poročilo o učinkovitosti in uspešnosti sodišč 2014, EPA 516 - VII (v nadaljevanju: letno poročilo), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložilo Vrhovno sodišče Republike Slovenije (v nadaljevanju: predlagatelj).

Komisija **se je seznanila** s poročilom.

Predstavnika Vrhovnega sodišča Slovenije sta predstavila letno poročilo, ki prikazuje predvsem upravljavski del delovanja sodišč. Navedeni so podatki o številu rešenih zadev in času reševanja, alternativnih načinih reševanja sporov, institutu priznavanja krivde, o dostopnosti informacij javnega značaja, varnosti na sodiščih, zakonodajnih postopkih, zadovoljstvu uporabnikov z delom sodišč, predstavljeni so postopki pred drugimi organi (Ustavno sodišče, Evropsko sodišče za človekove pravice, Državno pravobranilstvo). Zbrani so podatki o mandatih sodnikov in prenehanju mandatov in o ocenjevanju sodnikov. Predstavljeno je tudi izobraževanje pravnikov in pripravnikov ter podatki o pravosodnem državnem izpitu.

V slovenskem sodstvu trenutno dela 924 sodnikov. Sodišča pripad zadev že nekaj časa uspešno obvladujejo. Zmanjšuje se pripad zadev na sodišča v celoti, k čemur je delno pripomogla tudi ustaljenost sodnih praks. Čas reševanja zadev se skrajšuje, 2014 je bil v povprečju 3,3 mesece, pri pomembnih zadevah pa 7,1 meseca. Pri večini pravnih zadev sodišča že dosegajo standarde sojenja v razumnem roku. V primerjavi z 2013 se je število nerešenih zadev zmanjšalo za 11%, v primerjavi z letom 2011 pa kar za 32%. Pri zemljiški knjigi, ki predstavlja četrtino pripada na sodišča, je nerešenih samo 1% primerov, čas reševanja pa je padel na manj kot 2 tedna. Več kot 60% nerešenih zadev odpade na izvršilne postopke, čeprav so bili na sodišču v zvezi z njimi sprejeti nekateri ukrepi. Vrhovno sodišče veliko dela na prenovah poslovnih procesov. Na gospodarskih oddelkih je bil uveden sistem triaže, ki je odločitve v 4 letih z 18 mesecev skrajšal na 8 mesecev. Sistem triaže

pomeni, da se zadeva takoj, ko pride na sodišče razporedi glede na zahtevnost in enostavne zadeve se rešujejo takoj. V letnem poročilu so predstavljeni časovni standardi za posamezne postopke. Vrhovno sodišče vsake 3 mesece objavi pričakovani čas za vsako sodišče za vsako vrsto postopka. Področje informatizacije je v celoti v rokah sodišč, ki so v zadnjih letih na tem področju naredila velik korak naprej. Na področju zakonodaje sodstvo pogreša bolj konsistentno zakonodajo z realno ocenjenimi finančnimi posledicami. Prehodna obdobja za uveljavitev zakonodaje so velikokrat prekratka. Skoraj popolnoma se je ustavila obnova sodišč. Proračun sodstva pada že več let zaporedoma, zato sodišča varčujejo na vseh področjih, tudi pri izobraževanju zaposlenih na sodiščih.

Komisija je pohvalila pripravo letnega poročila, ki je vsebinsko bogato in pregledno pripravljeno. Komisija je pohvalila tudi napredek sodišč pri hitrosti sojenja na večini področij.

Še naprej ostajajo težave z izvršilnimi postopki, kjer je tudi največje število zadev, ki so na sodiščih starejša od 5 in celo 10 let. Članom komisije je bilo predstavljeno, da se je v 2014 povprečna starost izvršilnih zadev celo nekoliko povečala in za rešitev tega področja ne bodo zadostovale samo izboljšave poslovnih procesov na sodiščih. Gre za širši družbeni problem na relaciji dolжник-upnik, ki je nastal tudi zaradi gospodarsko finančne situacije v državi in zato izvršilnih zadev ne bo mogel rešiti samo pravosodni sistem. Ob obravnavi zadnje novele Zakona o izvršbi in zavarovanju na komisiji je bilo s strani predstavnikov Ministrstva za pravosodje govora tudi o širših konceptualnih rešitvah, omenjalo se je t.i. bančno cesto.

Na komisiji je potekala živahna razprava o opravljanju pravosodnih državnih izpitov, ki so strokovno in psihično zahtevni. Nekateri člani komisije so menili, da bi bil primeren trenutek, da se opravljanje izpitov nekoliko modernizira (uporaba informacijskih tehnologij). Na drugi strani pa je bil ravno sistem pravosodnih državnih izpitov, s svojo veliko selekcijo (1/3 kandidatov ga ne opravi) predstavljen kot sistem, ki želi ohranjati nivo znanja, česar je v ostalem šolskem sistemu premalo. Komisiji je bilo pojasnjeno, da so razmišljanja, da bi prišlo do nekaterih sprememb pri opravljanju pravosodnih državnih izpitov, vendar bodo šle spremembe predvsem v smeri, kako narediti sistem finančno in kadrovske bolj obvladljiv. Sodstvo še vedno sledi zavezi in zmanjšuje število sodnikov in se tako počasi približuje zaželeni številki 42 sodnikov na 100.000 prebivalcev. Na komisiji je bilo opozorjeno, da bi s prehitrimi kadrovske rezi lahko povzročili zmanjšan pritok mladih sodnikov, kar pa bi težave povzročilo v prihodnosti, saj bi nastala velika generacijska vrzel.

Komisija je podprla pomen priprave konsistentne in kvalitetne zakonodaje z natančno ovrednotenimi finančnimi posledicami za vse deležnike, saj v nasprotnem primeru povzroča težave pravosodnemu sistemu in onemogoča učinkovito in uspešno delo sodišč. Tako komisija, kot Državni svet sta se že nekajkrat pridružila opozorilom, da je preveč zakonov sprejetih po nujnem postopku. V letnem poročilu je tako predstavljeno, da je bilo v 2014 manj kot tretjina zakonodajnih postopkov vodenih po rednih poteh, kar 56% je bilo nujnih. Komisija je menila, da je treba v večji meri prisluhniti pripombam sodstva v fazi priprave novih zakonov. Komisija je prepričana, da bi k izboljšanju zakonodaje lahko prispevalo tudi četrto branje zakonov, ki ga že dalj časa predlaga Državni svet.

Člane komisije je zanimalo stališče sodstva do uporabe alternativnih metod reševanja sporov, kot je na primer institut o priznanju krivde in če je mogoče njegovo uporabo še razširiti. Komisiji je bilo pojasnjeno, da so pogajanja o priznanju krivde eden od primerov, ko je dobra sprememba procesne zakonodaje vplivala na skrajševanje postopkov. Ne moremo pa pričakovati, da bo prišlo v našem sistemu do množične uporabe tega instrumenta, kot je to v ZDA.

Zaradi finančne situacije država varčuje na mnogih področjih, tudi pri obnovi in vzdrževanju sodišč. V bližnji prihodnosti ne bo mogoče opraviti vseh potrebnih del, vendar pa je komisija menila, da bi bilo smotno, da Ministrstvo za pravosodje pripravi dolgoročno strategijo nalog z oceno potrebnih finančnih sredstev in z določitvijo nujnosti posameznih del.

Člani komisije so govorili tudi o pomenu povrnitve ugleda sodstva v javnosti, ki lahko temelji le na učinkovitem in uspešnem delu sodišč. Podatki v letnem poročilu govorijo o mnogih izboljšavah na sodiščih, ki pa jih javnost ne pozna, tako, da je morda na mestu ugotovitev predlagateljev, da bi morali biti v odnosu z javnostjo bolj proaktivni. Komisija podpira stališče predlagateljev, da mora sodstvo delovati transparentno, saj uporablja proračunski denar in da mora v konstruktivnem in demokratičnem dialogu vedno znova pojasnjevati svojo vlogo, ki je v skladu z zakoni in Ustavo.

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Rajko Fajt.

Rajko Fajt, l.r.
predsednik